

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Преглата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или директно окружним и средњим властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење истог Савета од 6. фебруара ове године Бр. 859 које гласи:

да се Апостол Кувелас, апотекарски помоћник у Крагујевцу родом из Једрене у Турској и поданик исте државе прими у српско поданство, заједно са женом Јеленом и малолетним дететом Јованом, изузетно од § 44 грађанског закона, као дојакосњи српски заштићеник.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 22. фебруара, 1904. г. у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1903. год., које гласи:

да се села: Мала река, Зебица и Бела-ница у срезу расинском, округа крушевачког, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине велико-пиљеговачке, и у заједници образују за себе општину „мало-речку“ у истом срезу и округу.

да се село Д. Крушевица, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине браничевске, у срезу голубачком, округа пожаревачког, и образује за себе „општину доњо-крушевичку“ у истом срезу и округу.

да се села: Деоница, Сијуковац, Вољавча, Прича, Каленовац, Јошанички Прњавор, Горње Штипље и Доње Штипље, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине јошаничке, у срезу беличком, округа моравског, па села: Деоница, Сијуковац, Вољавча, Прича, Каленовац и Јошанички Прњавор, да образују за себе „општину деоничку“, село Горње Штипље за себе „општину горњо-штипљанску“ а село Доње-Штипље да се прида „општини врновачкој“, све у истом срезу и округу.

да се села: Трбушница, Крушевица и Рудовци, у срезу колубарском, округа београдског, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине трбушничке, па село Трбушница да образује за себе „општину трбушничку“, а села: Крушевица и Рудовци у заједници да образују за себе „општину крушевичку“, у истом срезу и округу.

да се села: Берчиновац и Локва, у срезу заглавском, округа тимочког, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине доњо-зуничке и образују за себе општину „берчиновачку“ у истом срезу и округу.

да се село Церовац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине десиморовачке, у срезу крагујевачком, округа крагујевачког, и образује за себе „општину церовачку“ у истом срезу и округу.

да се села: Брњице и Велико-Село, одвоје и то: Брњица од општине иверске, а Велико Село од општине јаребичке, у срезу јадранском, округа подринског, па по изјављеној жељи њихових становника, да образују у заједници општину „велико-селску“, у истом срезу и округу.

да се села: Обреновац, Срећковац, Планиница, Чиниглавци, Милојковац, Градиште, Суково и Јалботина, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине обреновачке, у срезу нишавском, округа пиротског, па села: Обреновац, Срећковац и Планиница, образују у заједници општину „обреновачку“; села: Чиниглавци, Милојковац и Градиште да образују општину „чиниглавску“; а села: Суково и Јалботина, да образују општину „суковску“, у истом срезу и округу.

да се село Осмаково у срезу нишавском, округа пиротског, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине првоклишке и образује за себе општину „осмаковску“ у истом срезу и округу.

да се село Шестигабор у срезу нишавском, округа пиротског, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине каланске и образује за себе општину „шестигаборску“ у истом срезу и округу.

да се село Трбуње, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине благацке у срезу прокупачком, округа топличког, и прида општини пребрешкој у истом срезу и округу.

да се села: Цикот и Ломница, у срезу левачком, округа моравског, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине рековачке и образују за себе „општину цикотску“ у истом срезу и округу.

да се село Кумани, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине киселевачке, у срезу рамском, округа пожаревачког, и образује за себе „општину куманску“ у истом срезу и округу.

да се село Илино, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине бољевачке, у срезу бољевачком, округа тимочког, и да образује за себе општину „илинску“ у истом срезу и округу.

да се села: Велико Крчмаре и Мало Крчмаре, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од досадашње општине крчмарске у срезу лепеничком, округа крагујевачког, па да село Велико Крчмаре образује за себе општину „велико-крчмарску“, а село Мало Крчмаре да образује општину „мало-крчмарску“ у истом срезу и округу.

да се села: Горњи Дубац, Доњи Дубац и Томишница, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине каонске, у срезу драгачевском, округа чачанског, и образују у заједници засебну општину „горњо-дубачку“ у истом срезу и округу.

да се село Топоница, по изјављеној жељи својих становника одвоји од општине мосњанске, у срезу поречком, округа крајинског, па да образује за себе „општину топоничку“, у истом срезу и округу.

да се село Србово, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине буковчанске, у срезу неготинском, округа крајинског, и образује за себе општину „србовску“ у истом срезу и округу.

да се Ново Село, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине белопаланачке, у срезу белопаланачком, округа пиротског, и да се прида општини мокрањској у истом срезу и округу.

да се села: Гувниште, Јарине и Лисина, по изјављеној жељи њихових ста-

новника, одвоје од општине рудничке, среза студеничког, округа чачанског, и образују за себе „општину бистричку“ у истом срезу и округу.

да се села: Војска, Радошин, Рајкинац и Мачевац, у срезу ресавском, округа моравског, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од своје досадање „општине војштанске“, па свако за себе образује општину и то: село Војска, „општину војштанску“; село Радошин „општину радошинску“; село Рајкинац „општину рајкиначку“ а село Мачевац „општину мачевачку“ све у истом срезу и округу.

да се село Бресје, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине гложанске, у срезу ресавском, округа моравског, и образује за себе општину „бресјанску“ у истом срезу и округу.

да се село Ратине, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине врбске, у срезу жичком, округа чачанског, и образује за себе општину „ратинску“, у истом срезу и округу.

да се село Свође, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине дејанске, среза власотиничког, округа врањског, и образује за себе општину свођску у истом срезу и округу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. марта 1904. г. у Београду.

РАСПИС

Свима окупљеним начелствима и Управи вароши Београда

Трећи одељак измењеног и допуњеног чл. 170. закона о општинама, ограничено је право жалбе Државном Савету противу избора општинских часника, и противу сваке неправилности у зборској радњи, само на оне гласаче, који су на збору, противу чије се радње жале, гласали.

Према овоме, остали бирачи који своје гласачко право нису на дотичном збору употребили, немају права ни жалити се противу рада тога збора; а, ако би ово и учинили, жалба би им се одбацила, као од ненадлежног лица поднесена.

Да би то питање о праву на жалбу, у сваком поједином случају, било цењено од стране Државног Савета, потребно је, да сваки општински суд, сироводећи акта по таквим жалбама Државном Савету, увек констатује и то: да ли је жалитељ на збору, противу чије се радње жали, гласао, и ако јесте онда на коме је гласачком табаклу и под којим редним бројем записан. Осим овога, сваки општински суд треба, у своме писму, којим акте шаље Савету, да назначи још и то: у коме се срезу и округу дотична општина налази.

На тај начин брже ће се свршавати сви предмети, који су, по чл. 170. закона о општинама, хитне природе.

Услед молбе Државног Савета од 10. окт. бр. 941., препоручујем свима општинским судовима, да у будуће овако поступају, при свакој пошиљци аката Државном Савету, како по жалбама изјав-

љеним противу избора општинских часника, тако и по жалбама противу какве неправилности у зборској радњи.

Нека начелство ову моју наредбу одмах достави свима општинским судовима у своме подручју, и настојава, да се иста тачно врши.

ПБр. 5884.

23. фебруара 1904 год.

у Београду.

Министар
унутрашњих дела,

Стој. М. Протић с. р.

Земљорадник више није ограничен у располагању имањем.

ЗАКОНОМ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА У ЗАКОНУ О ГРАЂАНСКОМ СУДСКОМ ПОСТУПКУ (од 20. ФЕБРУАРА 1865.) од 14. ЈУЛА 1898. (ЗБОРНИК 53. СТР. 179.)

писме Свет. Јањић
пене. касацијони судија.

Реч је о §. 471. тач. 4. а., грађанског поступка.

И ово наређење као и многа друга у грађанском поступку претрпело је многе измене и допуне.

У првом издању садањег грађанског поступка од 20. фебруара 1865 год. (званично издање у истој години) гласио је §. 471. овако:

„За извршење пресуде не могу се узети у попис:

1. „туђе ствари . . . . . одело;“
2. „заједнички . . . . . ставити;“
3. „ствари . . . . . биле;“
4. „рукоделцу најнужнији алат, а тежаку један плуг, једна кола, мотика, секира, будак, коса и хране толико, колико је за њега, породицу и стоку за петнаест дана потребно; осим тога ни два дана земље средње каквоће, била она чиста, под гором или воћем, и плод њен; а ако земље нема, онда ни кућа са нужним плацем;“

5-та и остале тачке до 16-те закључно нису овде у питању.

После овога, дошла је замена од 24. децембра 1873 год. (Зборник 26. стр. 14), која је ступила у живот 1. јануара 1874., а која гласи:

„Тачка под 4. §-а 471. закона о поступку судском у грађанским парницама замењује се овако:

4. Рукоделцу најнужнији алат.
- 4-а., Земљоделцу један плуг, једна кола, два вола или теглећа коња, мотика, секира, будак, коса и толико хране, колико је за њега, породицу и стоку потребно до нове хране. Поред тога на сваку пореску главу, била она од данка ослобођена или не, ако јој је само главно занимање земљоделство, живела она у селу или вароши, пет дана земље, рачунећи дан на 1600 квадрат. хв., била земља чиста, под гором, воћем или виноградом, заједно са необратим њеним плодом.“

„Исто тако и кућа са зградама и плацем до једног дана орања.“

„Исто тако и кућа са зградама и плацем до једног дана орања.“

„Имање овде побројано не може ни сам земљоделац продати или ма којим начином отуђити.“

„Но ако би се земљоделац у нужди налазио, због каквог елементарног случаја, као што су: поплава, пожар или неродица, или ако би му стока угинула, или би му потребовало новаца да семе за усев купи и т. д. он се може задужити, али само код јавних каса, но и у овом случају не може задужити два дана земље и кућу с плацем.“

„Ако би земљоделац више од пет плугова земље имао, остаје њему да одреди, која ће му се земља продавати.“

„Ограничење ово не односи се на тражења учињена до 1. јануара 1874 године било да су иста тражења интабулисана или не; и зато за њих вреди досадањи закон.“

„Но повериоци, који немају никакве исправе или немају исправе влашћу потврђене о својим тражењима дужни су до 1. априла 1874 год. ова тражења код власти пријавити ради одостоверења датума, иначе и на њих се односи ова замена.“

„Одостоверења за тражења до 250 гр. пор. могу чинити и општински судови.“

„Замена ова не мења ни у колико наређења закона од 4. децембра 1867 год. (Збор. 20. стр. 37.) односно продаје ових добара у тамо изложеним случајима; нити се она односи на случај, кад се имају да наплате државни и општински трошкови.“

У место првобитне тач. 4. добили смо две: тач. 4. и тач. 4-а. од девет одељака. У званичном издању „Грађанског поступка“ од 1879 год. први и други одељак печатани су уједно, као први одељак, док је у Зборнику онако, како смо ми исписали.

Тако је по Ценићевој замени.

Наше законодавство махом је чинило привилегије земљораднику. Ово му је, ваљда била побуда и за „Закон о изменама и допунама у закону грађанском поступку од 20. фебруара 1865 год.“ донесен 14. јула 1898 у Нишу (Збор. 53. стр. 179). Српске Новине Бр. 154. од 1898 год.

Тај закон, поред осталог, гласи:

„У §-у 471-ом мења се тач. 4-а и гласи:“

„Земљоделцу један плуг, једна кола, два вола, или два бивола, или два теглећа коња, кобила са ждробетом до године дана, крава или биволица, десет оваца, пет свиња, пет коза, мотика, секира, будак, коса и толико хране, колико је за њега породицу и стоку потребно до нове хране. Поред тога на сваку пореску главу, била она од данка ослобођена или не, ако јој је само главно занимање земљоделство, живела она у селу или вароши пет дана земље, рачунећи дан на 1600 кв. хвата, била земља чиста, под гором, воћем или виноградом, заједно са необратим њелим плодом. Исто тако и кућа са зградама и плацем до једног дана орања.“

„Но ако би се што од овога имања продало земљоделцу, за наплату пореза, приреза, и других општинских трошкова, као и кривичних осуда, па би по измирењу сума за које је у овим случајевима продаја извршена нека сума преостала онда

1) Ради краткости, ову ћемо замену звати „Ценићевом“.

се тај преостатак не може употребити за измирење других поверилаца, него ће се предати земљоделцу чије је имање продато и то тек онда, кад власти донесе доказе да је за тај новац купио друго какво имање.⁶

„Сума преостатка испод 20. дин. предају се дужнику.“

Ето тако је измењена тачка 4-а. Ништа више нема у овим изменама и допунама од 1898 год. нити смо што изоставили, већ смо их верно исписали из зборника и онако, како који одељак гласи.

Од девет одељака Ценићеве тачке 4-е добили смо у 1898 години тач. 4-ту а, §. 471. од три одељка, како смо га и исписали.

Као што се види, у овим изменама и допунама не вели се ништа, шта је са осталима: трећим, четвртим, петим, шестим, седмим, осмим и деветим одељком, Ценићавог §-а 471. тач. 4. а., а кад ништа више није казано, до оно што смо исписали, онда су ови одељци (3-ћи до 9-ог) замењени са она три одељка измена од 1898. год. Они: *трећи до деветог (и са овим) одељка Ценићевог §-а 471. тач. а. не важе. Они нису закон, па и немају силу закона.*

Мислимо, да је јасно и да о овоме не може да буде сумње.

Но редактори званичног издања грађанског поступка, како оног од 1898 год. тако и оног од 1900 године исписали су и неважеће одељке Ценићеве тач. 4-а, и они сада чине четврти, пети, шести, седми, осми, девети и десети одељак тач. 4-а, грађ. пост., што никако није смело да буде према изменама од 14. јула 1898 год. јер, као што смо их исписали из наведеног Бр. 154 српских новина, које су подједнаке са онима у Збор. 53. стр. 179. оне гласе:

„У §-у 471. мења се тач. 4-та а, и гласи:
 „Земљоделцу . . . . . орања“
 „Но . . . . . имање“
 „Сума . . . . . дужнику;“ а не каже „Први одељак (или како Ценић у својим правилима код §. 471. вели „Став“ §-а 471. тач. 4-а мења се и гласи:

„Земљоделцу . . . . . орања;“ па после да је казао:

После овога долази као други, трећи и четврти одељак.

„Имање овде побројано не може ни сам земљоделац предати или ма којим начином отуђити“ (Ценићев III. одељак).

„Но ако би . . . . . имање“
 „Сума . . . . . дужника“ (други и трећи одељак измена од 1898).

Тада би било јасно, да остали одељци остају и даље у важности као пети, шести, седми, осми, девети и десети одељак.

Овако, како је печатано издање грађанског поступка у 1898 и 1900 години, није тачно према зборнику, нити тако гласи поменути измена и допуна и у оба ова издања дотично наређење садржи много више, но што у ствари гласи.

Званична издања од 1898 и 1900. год. нису тачна и по њима је закон оно што у ствари није, а како је ово врло штетно и опасно, то не би требало ни часа

осако да остане, но или исправити издање онако како треба, или занимати законом ова наређења.

Да овако не треба да остане да наведемо у прилог ово.

По досадањем закону а према §. 471. тач. 4-а, само се за извршење пресуде не може узети у попис имање побројано у тач. 4-а., грађ. поступка; а сам земљорадник може га продати или ма којим начином отуђити, међу тим баш и хтело се да се закрати земљоделцу оном Ценићевом изменом, да не може да отуђи имање овди побројано.

Колико ли је пресуда изречено на основу, онако нетачно печатаног грађанског поступка од 1898 и 1900 год.?

Колико је њих, који су неправедно изгубили парнице тражећи, да им продавац земљорадник према погодби изда танију од продатог имања?

Колико ли је штете нанесено савесним и поштеним људима?!

Наша није намера, да овим редовима правдамо или нападамо наређење тач. 4 а, Ценићевих измена и допуна.

Да наведемо само то, да су се правници других држава врло похвално изјаснили о овој одредби, завидили Србији на њој и жалили, што и у њих таквих нема.

Има опет писаца, који су овој установи замерали, јер се туторише над слободним и пунолетним грађанима пошто се ови ограничавају у слободном располагању са својом имавином.

Но да се вратимо на ствар.

Издања од 1898 и 1900 год. грађанског поступка односно овог читања нетачна су и треба их што пре иоисправити. Овако не треба да остане, јер судови раде по њима. Ретко да је који од судија узео да сравни ова издања са оним изменама и допунама, које су печатане у Српским новинама или у Зборнику, јер нашта му тај излишан труд, кад прештампавање врши Министарство Правде. Ко још може да посумња у исправност његову?

Сад да видимо да ли је законодавац хтео да му измена и допуна од 14. јула 1898, буде онаква, каква је?

Мислимо, да му је била намера да замени само први и други одељак Ценићеве редакције и да му оно „имање... отуђити“ буде други одељак. „Но — — — имање“ да буде трећи одељак, а „Суме — — — дужнику“ четврти одељак. Остали одељци из Ценићеве редакције, да остану управо онако, како је и општапан грађ. поступак (званично издање) 1898 и 1900 године, само што би одељци дошли другим редом и што у тач. 4. после речи „Алат“ треба према Српским Новинама и Зборнику да дође тачка (.), па после ово да дође:

„4. а., Земљоделцу . . . . . орања“

Да је редакција измена и допуна од 1898 год. врло незгодно написана и да законодавцу није био циљ, да она тако гласи, види се:

Прво из тога, што овим изменама даје више благоволења земљораднику, дакле одржава ону намеру којом оће да штити

земљорадника, само још увећава то своје благоволење; и друго, што ништа не вели о оним одељцима, који су управо душа благоволења и које допуњају одредбе првог и другог одељка измена од 1898 године; јер, као што наведосмо, по сада важећој одредби земљорадник може продати или ма којим начином отуђити (трампити, поклонити, и т. д.) све своје имање, само ово не може власт да прода за извршење пресуде; а то никако није била намера законодавца.

Оно, може се узети и да је законодавац са изменама у зборнику 53 ишао на то, да му само оно буде закон, што је казао у тач. 4-а. јер је у свој први одељак узео II одељак Ценићевих измена, а да је хтео да и оно остало буде закон, он би и њих узео или изјаснио се да и они важе.

Свакојако, надлежни би требало да ово исправе, било у једном или у другом смислу; јер ако један земљорадник прода ствари и имање, о коме је реч у §. 471. тач. 4-а., грађ. поступка и остане без икаквог имања, па купац то затражи судским путем — тужбом — да ли би био одбојен, кад тужилац изнесе судијама дотични број Српских Новина и Зборник, где су све измене печатане и увери их да земљорадник сада није ограничен у располагању својим имањем прописом §. 471. тач. 4-а., грађанског поступка?

Ми мислимо да га судови не би одбили од тражења, већ би му досудили ово.

Ради би смо чути и противно мишљење; но ако овога не би било, то би надлежни, како је скупштина на окупу, требали да изнесу предлог за измену и допуна §. 471. тач. 4-а, у којој би се казало:

У §-у 471-ом мења се §. 471. тач. 4-та, и гласи:

„Земљоделац . . . . . орања“
 „Имање . . . . . отуђит“
 „Но ако би . . . . . имање“
 „Суме . . . . . дужнику“
 „Но . . . . . с плацем“
 „Ако би . . . . . продати“
 „Ограничење . . . . . закон“
 „Но повериоци . . . . . замена“
 „Одостоверења . . . . . судови“
 „Замена . . . . . трошков и“

тако би имали тач. 4-а, §. 471. од десет одељака и који би важали као закон и имали би обавезну моћ.

Ми рекосмо своје, да овако како је сада, са овом одредбом, не би требало да остане и даље.

ДЕШИФРИРАЊЕ

2. Разни системи шифара

(СВРШЕТАК)

Метод пунктирања.

И овај метод је подесан за апсанска кријумчарења. Свако слово добије произвољан број, који бројеви могу међу собом бити тако уређени, да се лако задрже у памети. За тим се узме какав лист исписане или штампане хартије, н. пр. какво

старо, убрљано парче новина, које се за тим употреби као завој и т. д. Рецимо да је азбука:

a b c d e f g h i k l m n
1 3 2 4 5 7 6 8 9 11 10 12 13
o p q r s t u v w x y z
15 14 16 17 19 18 20 21 23 22 24 25

и да депеша има да гласи *Не признај, Н* има број 13, дакле на хартији од новина броји се (почињући с првим словом) до тринаест слова и ово се прободу иглом. Друго слово *e* има у азбуци број 5, дакле броји се од првог слова које је прободено пет слова даље и прободу се пето; *p* има број 14, дакле броји се од другог прободеног слова четрнаест слова и четрнаест слова се прободу ит.д. Уверен сам да се ка тај начин у затвор саопштавају вести.

Овде још ваља имати на уму, да се у место пунктирања могу слова прецртати симпатетичним мастилом, тако да се цела ствар тек онда разјасни, кад се хартија угреје.

Шифра на карте

„Шпил“ карата уреди се по претходно уговореном начину, па чак и према положају, шта ће бити озго а шта оздо. „Шпил“ мора бити нов. За тим се ивице (тако звани „шнит“) испишу, већином шифрирају, „шпил“ измеша и пошаље. Прималац уреди „шпил“ према договору, стисне га и прочита. Исто тако може се на сваком листу, али по уговореном начину, написати по једно слово (најбоље симпатетичним мастилом) тако да је читање могућно тек онда, кад се стил по уговореном начину уреди.

Стара полицјска шифра грофа Вергена

Тврди се да се француско министарство иностраних дела у Француској крајем прошлог столећа служило нарочитим методом за споразумевање са својим дипломатским агентима, кад се ствар тиче „препоруче“ људи, који су дошли или из Париза у иностранство или из иностранства у Париз. Путници, који су тражили какву препоруку, добили су је у облику неке билете са свакојаким резотинама и украсима по ивицама. Из таквог једног писма могао је посвећени прималац одмах видети, ко је доносилац, какве душевне дарове има, да ли је поуздан, сумњив, богат, сиромашан, паметан, глуп, ожењен или момак, шта он својим путем намерава, с ким саобраћа и т. д. Није искључено да се таква шифра још у извесним круговима употребљава.

Прича се, да су руски и пољски Јевреји, докле је поштарина била још сразмерно скупа, на сличан начин бесплатно кореспондирани. Адресант је примао неплаћено писмо, разгледао коверт са свију страна и враћао га, не плативши ништа, јер је по форми, боји и величини куверта, начину писања адресе, по печату и т. д. тачно дознавао шта се хоће. Међу тим дешава се чешће но што ми то можемо и мислити, да ухапшени на сличан начин саобрати са спољним светом и то пред очима самог иследника, који му да писмо на прочитање.

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. В. свршени правник

(НАСТАВАК)

8

— Проиграо — онда плати. Ваљај се по поду. Зато је игра! А нећеш ли да платиш, — онда батине!

— За неплаћање робијашница, баца огртач, или ћебе на главу, и при том бије без милости, при чему узму учешћа потпуно сви, и они, који у игри нису ни најмање заинтересовани.

— Са свим тако! Ништа друго — чује се са свих страна. Такав је ред! Батине!

— Лези, угурсузе један!

И „жиган“ праћен кикотом целог казамата, леже на под, по ком је било за читаву шаку дебљине житког и лепљивог блата.

Осуђеницима је досадно — и они су ради ма и најмањој забави.

А ето, тај „жиган“ је допао казамата, за то што је удавио из љубоморе своју жену. У његовој души некада беснеле су буре. Он је осећао и љубав, и љубомору и горку увреду. Како вам се допада „Отело“ у таквом положају!...

Улазим у казамат за време ручка. Ручак се готово већ завршава. Послушници су трчали да донесу вреле воде, да заварују чај. Понеко још једе, понеко оставља за вечеру комадиће хлеба, а понеки лежу, спремајући се да мало одахну.

— Е, сад браћо, „жигана“ да нахранимо. Хоћеш ли излазити или не! Ваљда немаш апетита.

С ногара се подиже човек, који би могао послужити као сликарски модел за „Глад“. Ништа осем глади не огледаше се у тим очима, у том бледом без капи крви модром лицу, у целој тој слабој, изнуреној појави. То је био „жиган“ који већ друга недеља како проиграва чак и своју чорбу. Десет дана човек није видео ни мрве хлеба, и хранио се једино житким скробом, „баландом.“ И то како се хранио! Многи се чак понридогоше с места. Казамат је предосећао забаву која се спрема. Особито се то огледаше на лицу једнога момчића. Види се да се човек спрема, да изведе над „жиганом“ што особито.

Жиган приђе првоне, што сеђаше с краја, ћутећи поклони се и стаде. Овај с осмехом захвати по кашике „баланде“ и додаде му. Жиган кусну, поново се поклони и приђе к идућему.

— „Жиганима“ поштовање. Изволели на ручак доћи, шта ли?

— Са свим тако, Николај Степановић, на ручак! — с ниским поклоном одговара „жиган“.

— Тако!... Е, па кажи нам шта би ти онако сад радо јео?

„Жиган“ се стара да се шаливо намеје и одговара:

— Па ја бих могао сада Николај Степановић мало пилетине и телетине, неколико јаја са говеђином, коју ножицу од прасета, нешто мало дивљачи и тек који

залогат свињетине, онако с реном сланинице. Вода ми плушти кад помислим.

Робијашница хохоће над зановетањима. „Иван“ умочи кашику у чорбу и пружи је „жигану.“

— На, лижи!

— Жиган зину.

— Гле, како је разјанио чељусти! кашкику ћеш прогутати! Недам, него језиком, па полако.

„Жиган“ олиза и листак купуса што се прилепио за кашкику.

— Лижи док се не наситиш.

Жиган пође к идућем на реду.

— Стој! — процера се „Иван.“ Пази ти њега, напио се, најео се, а домаћину не уме да захвали.

„Жиган“ понова се клања дубоко: — Покорно благодарим за добро и љубазност, за гостољубље, за лепу реч и учашће. Нека толико домаћин буде дуга века. А домаћица љубљена од свију, и деца примљена од Господа.

— Тако, то! Морам лудака да учим а овамо још и гимназију учио! Чему вас тамо уче? Незналице!

На реду је био момчић који је, судећи по лицу, смислио нешто особито.

Ћутећи он захвати чорбе и пружи „жигану.“ Но тек што је „жиган“ зинуо, он подвикну:

— Циц! А Богу си се пред лебом и сољу заборадио молити?

„Жиган“ се прекрсти.

Не тако! Већ на колена како је ред!

„Жиган“ се спусти на колена и отпоче говорити. Шта је он говорио! Чак старац фалсификатор новца, који је седео недалеко, не може да издржи већ плуну:

— Пфуј,

— Момчић се пери на сва уста.

— Е, а сад, како је ред, на!

И он му даде пола кашике.

— Хоћел бити што?

— Хвала Богу, Бог ме нахранио, а нико ме није видео, и ко је видео није увредио, слава Богу, сит довољно, пола пуда појео, остало још седам фуната — те ћу појести сутра, — дочитава „жиган“.

Момчић се ухватио за трбух:

— Јој, браћо, црких од смеха!

На реду је био веома добродушан риђи мужик, с осмехом на сва уста.

— Ах, ти, букова главо, — дочека он „жигана“. Ја ћу те налити чорбом колико хоћеш. Хоћеш ли?

— Налијте стриче!

— Подмећи корито!

— Жиган подиже главу и разјани лице. Мужик захвати велику кашкику пуну чорбе, пажљиво је привнесе и изручи у уста „жигана“.

Овоме грчеви стегоше грло, закашља се, и лице поцрвене од напора.

— Искашља ће се, — одговара он, црећи се на сва уста.

„Жиган“ некако се искашља, поврати се и приђе к другоме.

То је био старац достојанствен, фалсификатор новца, а сада зајмодавац казаматски.

— Почастите стриче,

— Одлази даље, битанго, с негодовањем одговара старац.

— Јел то све?

— Казано, одлази без греха....

— „Жиган“ се подбочи.

— Цела соба се претвори у пажњу, чекајући шта ће даље бити.

Ах, ти, Асмодеј Асмодејевић, отпоче грдити „жиган“ старца. За гроб, за шта ли штедиш, за опело и за свеће....

— Одлази када ти се каже!

— За тамњан и за место. Но ту ти је и крај Асмодеју Асмодејевићу, црћи ћеш а нећеш накупити....

— Одлази!

— Распасти ћеш се матори угурсузе, од глади ћеш липсати....

Но у том моменту, сподби „жигана“ за врат послушник Асмодеја Асмодејевића.

Пусти! — дере се „жиган“.

— Не грди!

— Удри га! — као да се помамио дере се стари зеленаш.

Огромни клипан, „подувала“ (послушник) развуче из све снаге „жигана“ по уху.

— Удри! Удри! — крешти старац.

— Тако ли ти, ево! Ево на!

— „Жиган“ се подиже с патоса, но „подувала“ га сподби за косу, пови к земљи ударајући по врату.

Удри! удри! — дере се острвљени старац.

А осуђеници се смеју.

За... а. куска! — тресе се и гуши од смеха смешљиви момчић.

А, ето „Иван“ је истину рекао: тај је „жиган“ заиста свршио шест разреда гимназије....

Ја сам често питао: „за што ви бисте те јаднике?“ — и свагда су ми одговарали смешећи се једно исто:

Немате се ради чега онеспокојавати, господине. То је безпутан свет, на све способан!

Из њих и постају „сухарници“, т. ј. они, који раде за плату посао казаматских зеленаша и коцкара, и „смениоци“, који се мењају именом и разуме се и годинама робије, с другим тежим преступницима. Они су вечити лопови и, разуме се, гладне убице.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ЛОРХНЕРОВО ПРИВИЋЕЊЕ

— Криминална приповетка —

Бернхарду Самтнеру било је око шесет година и рачунали су га у људе добро имућне. Пошто је више десетина година провео на лађама северне линије као главни настојник и ту лепу парицу заштедео, беше се под старост повукао у приватан живот. Уморен вечитим крстарењем по морима, беше се склонио у миран живот и настанио у главном граду своје отаџбине. У предграђу једноме, у које је луксуз врло споро продирао, беше себи купио једно подобро парче земље. Плац овај пружао му се чак до једне улице, која је поред

неке речице кривудала, и на томе плацу, који се постепено с једнога краја на други уздизао, беше Самтнер сазидео себи удобну кућу. То беше скромна више сеоска кућа, која не имађаше никаквих украса. Сем једне алеје која беше засађена покрај самога пута од куће до излаза из авлије, цео остали плац беше савршено празан. Самтнер није хтео себи да затвара изглед, нити је пак хтео да се мучи око подизања врта. Извесна врта комодитета била је својствена овоме човеку, који изгледаше добро очуван и одхрањен и који увек држаше у устима своју кратку лулу. Кад је било рђаво време он је седео поред једнога од оних прозора што беху окренути оној речици, и тако је читаве сахате посматрао живот и рад и с једне и с друге стране речице, која је лети скоро пресушивала. Кад је било лепо време он је тумарао по своме крају загледајући час ово час оно и пијуцкајући овде-онде по коју чашу вина.

Обично је Самтнер свраћао у гостионицу код „Чудотворног Извора“, у коју су многи људи долазили. Готово сваког дана виђала су се у овој гостионици нова лица и могли су се чути свакојаки разговори и свакојаке вести. Ово се допадале Самтнеру, јер он, и ако се беше из време јавнога живота повукао у приватност, волео је опет чути шта се све збива по беломе свету. Овој мешавини света у гостионици код „Чудотворног Извора“ доприносило је нарочито то, што се ту у близини налажаше један велики празан простор на коме је увек било разапетих шатора разних друштава што путују по свету. Ту су били циркуси, менаџерије, панораме, тајни кабинети и друге ствари вредне виђења.

Многе људе из ових друштава познавао је Самтнер лично, нарочито вештаке првога реда и оне који су раније кад год преко мора путовали. Ако се десило тако да наиђе од некуда какав стари Самтнеров познаник, онда су се проводили врло лепо. Приређивало се обично по неко весело вече у засебној соби код „Чудотворног Извора“, и ту се веселило до неко доба ноћи. Често пута у саму зору враћао се Самтнер својој кући, у којој је сам самцит становао, јер он није имао нигде никога. Жена што га је послуживала и кућу му успремала становала је у некој туђој кући што је била преко оне речице. На једноме прсту десне руке носио је Самтнер две бурме, и по томе се могло мислити да је удовац. Али он о својој жени никад ништа не говораше, те се могло закључити да у браку није много среће имао.

Поред обичних кућних ствари имао је Самтнер у стану своме и друге ретке и необичне ствари, не рачунајући у ове реткости и постеле што су висиле (љуљашке), и којих је било у свакој соби, јер су оне само показивале да је он дуго на мору живео и на оваквим постелима спавао.

У орманима његовим било је свакојаких шарених шешира окићених разноврсним перјем. Било је украшених мачева с позлаћеним корицама; било је свакојаких зелених и плавих огртача, које он нити

је кад год носио, нити је мислио кад год понети их. Могло се у његовој кући наћи и топова, и седала и узда коњских, и других разноврсних дрангулија. Човек би се морао у чуду питати: од куда све ово Самтнеру и што ће му све ово, кад само не би знао начин, на који је он дошао до ових ствари. А то су све биле залоге, које су му залагали познати вештаци из оних разних циркуса, менаџерија итд. Као што се види све су ово биле ствари без икакве вредности за њега, али некако он је волео да ништа не да без какве било залоге. За ово су знали његови познаници, па су му с тога често и нудили тако чудновате залоге. Давањем оваквих залог вештаци су на изврстан начин обећавали да имају намеру кад било откупити их. А ако их при свем том не би никад откупили, онда се бар није могло сумњати у то, да су збиља имали намеру де их откупе. Стари чича-Самтнер, који је био врло издашан кад је требало плаћати трошкове у гостионици код „Чудотворног Извора“, смејао би се слатко и тихо разгледајући сам кад и кад ове разноврсне дрангулије, што их је као залоге поузимао на показани начин. Лагано је узимао он једну по једну од ових загонетних ствари и разгледао је са сваке стране, као да их је хтео оцењивати шта би од прилике која од истих могла вредети. По прегледу остављао је опет сваку ствар лепо на исто место, како се не би могла ни у чему покварити, да не би он после морао црвенети ако би се заложник кад год наминуо да заложену ствар откупи. До душе он се није могао сетити ни једног случаја да је неко дошао да откупи своју заложену ствар, и ако је већ пуних десет година како он живи безбрижно у својој кући. Он је уживао у својој кући и својој самоћи, али никоме ништа о томе није говорио. Кад би му који сусед понудио да му уступи неки део свога пространог плаца ради подизања какве фабрике, Самтнер га је одбио и није се хтео упуштати ни у какве погодбе. Није давао никоме да му поремети његов миран и безбрижан живот.

Једног децембарског јутра распростре се муњевитом брзином страховита сензација по свему предграђу: настојник Бернхард Самтнер убијен је те ноћи у кући својој! Кад је служавка дошла у јутру да наложи пећ, она се одмах зачудила што су врата на кући већ отворена, јер је та врата увек лично сам Самтнер изјутра отварао, и то пошто би служавка неколико пута лупала. Кад је ушла у собу видеда је како чича потрбушке лежи на поду баш до наслоњаче крај пећи, где је обично пре спавања увек пушио своју последњу лулу. Чича беше прободен кроз само срце и лежаше потпуно мртав на поду.

Запрепашћена служавка полети без душе и јави догађај најближој стацији полицијској, и из полиције се упути одмах на место догађаја комесар Фидлер, који беше још млад човек и коме је требало тек да стече добар глас у полицијској служби. Он поведе собом два стражара и намести их пред кућна врата, како нико живи не би могао ући у кућу. Сем овога нареди он да се одмах закључа капија на улазу у двориште, како се не би уни-

штили ма какви трагови ако их буде било у дворишту.

После неколико минута Фидлер нађе нож, којим је зликовац мучки пробо Самтнера. Нож беше нађен у соби у којој је чича чувао оне зложене ствари. Служавка је одмах потврдила да је нож чичина својина. Неколико фијока на столовима беше пообијано и претражено све оно што је у њима било. Нађена је на поду и једна новчаница, те се по томе одмах закључило да је чича имао при себи и новаца и да га је зликовац због тога и убио. Остале ствари биле су неповређене. Браве на вратима беху недирнуте, а и положај чичин како је лежао пред самом наслоњачом казиваше да напад није дошао изненадно с поља. Шта више изгледало је да се чича забављао и разговарао с лицем које је убиство извршило, јер су на столу нађене две празне чаше из којих се пио прог.

Пошто је Фидлер прегледао и утврдио право стање у самој кући унутра, кренуо се напоље у двориште, да тамо прегледа и потражи неће ли наћи каквих трагова. Изгледало је да ће трагање у дворишту донети повољна резултата, јер прошле ноћи беше пао снег и тек се пред зору изведрило било. Послугу од „Чудотворног Извора“ испитала је полиција и ту се сазнало да је Самтнер синоћ отишао сâм из гостионице од прилике између десет и по и десет и три четврти. Према овоме излазило је да се у снегу морао познавати траг ногу Самтнерових, а тако исто и траг убица, који је из куће морао побећи тек пошто је снег престао падати. С тога је Фидлер забранио да нико не сме ићи алејом него поред алеје, како се траг не би уништио. Међу тим траг служавке, која је у јутру алејом дошла у кућу, познавао се врло јасно.

Испитивање трага почело је од капије. Распознавала су се два трага — двоја стопала. Један је био широк и видело се да је био отисак тешке ноге. Испитивањем и мерењем утврдило се да су то биле стопе Самтнерових ногу. Поред трага ових стопала налазио се и други траг човечјих стопала, који је изгледао мало дугуљаст и као да је мало заостајао од првога трага. Трагови ногу ова два човека познавали су се врло јасно од капије па до самих кућних врата. Али, што је чудновато и необјашњиво, из куће није било никаква трага по ком би се могло закључити да је неко изашао и отишао на коју било страну. Зликовац је међутим морао изаћи из куће и отићи, јер је Фидлер сву кућу преврнуо и нигде га није могао наћи. Чудна ствар! Нити има зликовца у кући, нити има трага да је из куће изашао. Па ипак, зликовац је свакојачко морао побећи из куће. Није било могуће да се на соничама спустио низбрдицом од куће до капије, јер би се у овоме случају морао познавати траг од сонца. Да се пузао по дрвећу у алеји и скакао с дрвета на дрво није било такође могуће из два узрока. Пре свега дрвеће је било прилично раздалеко, а после дрвета су била доста млада са славим гранама, које би се морале поломити да је пешто човек прелазно с гране на грану.

Комесар Фидлер стајао је пред једном страшном загонетком. Вртећи главом рекао је љутито: „По свему изгледа да је овај лупеж морао некако одлетети!“

„Тако нешто слично тврди и Лорхнер,“ рече стражар који је поред њега стајао. „Ви познајете, господине комесаре, пређашњег комисионара Лорхнера, који је сада због прекомерног пића у вечитом делиријуму. Он тврди да је у по ноћи кад се кући враћао оном другом страном реке видео како је неки човек летео из дворишта куће Самтнерове.“

Фидлер се стаде смејати. „То је већ сувише претерано! Али опет чудно и значајно подударане. Угод око пола ноћи морало се све и десити, али нико не може летети без лутбалона, а зликовац није ваљда и лутбалон са собом понео?! У осталом наредите да тај Лорхнер одмах дође у полицију, а ја ћу сâм још један пут да прегледам пажљиво целу алеју.“

Комесар уради како је казао, али прегледајући алеју не нађе апсолутно ништа особито. Једино што му као ново беше пало у очи то је било то, што је с десне стране алеје приметно у снегу неке рупице, које су личиле на рупе што у снегу постану кад човек штапом у снег убоду. Знало се, међу тим, да Самтнер никад није носио штап у руци. Комесар полицијски измерио је одстојање ових рупица у снегу и нашао је да је одстојање између њих доста правилно. Али није знао шта да мисли и шта да закључи на основи ових знакова у снегу, јер су убоди били тако далеко од трага људских ногу, да је апсолутно немогуће било да су те рупе постале од поштапања. Лорхнер са подбулим пијаничким лицем беше врло немиран. Он увераваше тужним гласом како он није убиство извршио. „Није сад реч о томе,“ умираваше га полицајац. „Ја хоћу само да знам како је то било са твојим привиђењем.“ — „Било је дванаест сахата,“ поче он — — — Фидлер га прекиде: „Од куда знаш ти тако тачно које је доба могло бити?“

„Отуда што се „Црвена Кокош“ затвара тачно у дванаест сахата, и што ме је гостионичар у то доба истерао из гостионице. Кад сам у то доба прошао обалом поред Самтнерове куће ја погледам преко и видим човека како лети. По календару била је месечина.“

(СВРШИТЕ СЕ)

УДОВИЦА

ПРИПОВЕТКА ИЗ ГРАДСКОГ ЖИВОТА

(НАСТАВАК)

Мене је бунило овакво његово поступање, и ја сам му, у једној прилици, учинила прекор, што не држи дато обећање пре венчања, али он се мало освртао на то.

Кад му је моје потсећање већ било досадно, онда ми је онако грубо, без увиђања рекао, како су моји захтеви глупи, и како ми он забрањује да их понављам.

„Треба,“ рече ми, „да разумеш положај у овој кући. па да не тражиш оно, што ти се не може учинити.“

..... Ја збиља нисам могла да разумем свој нови положај у кући.

Ја сам била венчана жена Перина, а међутим, са њиме сам се виђала само о ручку и вечери.

Сваки покушај, да са њим останем на само, осујетно је или он својим одласком, или стрина својим доласком.

Ја нисам, управо, ни знала сва права једне жене и положај њен у кући, па зато сам се и мирила са оваквим поступањем Периним, али ипак ми је то изгледало нешто неприродно, нешто што не беше ни налик на живот мога стрица и стрине, на живот мога оца и мајке.

Кад сам покушавала да Пери скренем пажњу на тај наш одношај, он је одлазио с места из куће, не говорећи ни речи, а кад сам једном покушала да се пожалим стрини на Перу, онда је просула стотину громова на мене.

„Шта хоћеш,“ говораше ми она. „Зар у овим тешким данима по цео свет, кад је трговина у застоју, кад је у питању име и углед људи и трговаца, зар ти онда тражиш да се теби поклања пажња на штету послова?!“

„Зар Пера, који је до јуче имао положај слуге, а сада ушао као члан фирме, сме заборавити обзире уљудности и преданости, које дугује твоме стрицу?“ „Зар би било лепо, да он седи поред тебе и пиљи ти у очи, а да се послови запостављају и радња штети. Не, не, то не сме, то не може да буде.“

Ти мораш да будеш пажљива и стрпељива. Будућност је твоја, а сада, сада се измири са тим, да ћеш морати живети онако, како ти се то, према приликама, одреди од стране моје и Перине.

За мене је сада било јасно, да ја морам живети по одређеном плану и доброј вољи Периној и моје стрине. Моје ја, морало се губити, ја сам имала да чекам неку далеку будућност, у којој би се мој положај приближио положају жене, а не једнога створења, које има само једно право, да се нахрани и да ћути.

Ако се не би хтела измирити са таквим положајем, ја сам требала да имам толико моћи, да се ухватим у коштац и са Пером и стрином, а врло лако и са стрицем, кога би они, нема сумње, придобили за се.

Шта ми је остајало, мислила сам ја, него да се измирим са овим стањем, молећи Бога, да оно буде што краће.

А и шта би друго радила?

У целој кући ја сам осећала пријатељско расположење само једне наше старе служавке и никог другог. Никог другог, велим, јер стриц и ако ме је волео, не би никако био на мојој страни, јер је утицај стринин на њега био у тој мери јак, да га ништа не би могло одвојити од ње....

Овако су пролазили дани, недеље па и неколико месеца.

Ма колико да сам се незгодно осећала, ја сам била задовољна, што се између

стрине и Пере, како је изгледало, не ће обновити одношаји, који беху пре свадбе.

Тако сам бар ја мислила, али ми је једнога дана одлетела у ваздух и ова последња утеха...

— После свадбе, моја је стрина везала присно пријатељство са једном доста угледном дамом, чија је кућа била чак на другом крају вароши.

Неколико пута водила ме је она овој жени, где смо остајале по сат и два, а после ме је, скоро сваки дан, терала да сама идем њој.

Ја сам ове излете чинила са задовољством, јер ме је ова жена примала скоро матерински, задржавајући ме по читаве сахате.

То су били тренуци, у којима сам забрављала на свој положај.

Сваким даном, ја сам осећала све више и више љубави према овој жени, јер се она нарочито старала, да оно време, које проведем код ње, буде за мене пријатно.

Кад сам опет тако једном отишла њој у походе, ја је не нађох код куће.

„Отишла је,“ рече ми служавка, некуд у варош, али ће одмах доћи. Надала се, вели, вашем доласку, и нарочито ми је нагласила, да вас задржим, јер има да говори нешто важно са вама.“

У први мах ја примих овај предлог служавке, јер он беше и тако обичан и тако природан, да савршено није било разлога да га одбијем.

Али кад већ уђох у кућу и седох, мени паде на памет једна мисао, која ми дотле није долазила.

Мени се, на име, беше наметнуло питање: што стрина мене шаље овој жени? Зашто љу ја код ње по неколико сати сваки дан. Где је у то доба моја стрина а где ли Пера?

Овако сам се, прво питала, али иза тога дође одмах сумња, страховита сумња.

Мени изађе пред очи онај приказ пре венчања, кад је моја стрина била са Пером у соби, и душу ми обузе нека страшна слутња.

Ја сам осећала потребу, неодољиву потребу, да одмах напустим посету, и да трчим кући, и тако и урадих.

Излетела сам из куће као ван себе, јурећи улицама љским онако скоро несвесно, са том тежњом да што пре стигнем кући.

Кад сам стигла кући, не нађох ни једнога од млађих у одајама, где су требали бити.

Моја је слутња била овим још појачана. За мене је било јасно, да је стрина све то разаслала некуд само да остане сама.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„Један овдашњи грађанин, поднео је ово среској власти на потврду писмено, којим при-

знаје, да је од извесног зајмодавца узео на зајам 480 динара, са обвезом, да му ову суму врати у року од три године, а за то време даје му у реум једну своју њиву, у величини од 1¹/₂ хектара.

У писмену се, даље, вели, да зајмодавац има права задржати ову њиву све дотле, докле му се не исплате оних 480 динара.

Како сам ја, као депозитар, одређен да примам људе, који долазе ради потврђивања разних исправа, то је мени и пало у део да оценим: да ли оваква исправа није противна закону, и да ли је треба потврдити или не, и ја сам нашао, да овакву исправу власт не треба да потврди.

Не треба је, велим, потврдити због тога, што је дужник земљоделац, који има само толико земље, која му се по §. 471. грађ. суд. поступка не може продати за приватне дугове, нити је, пак, он сам може отуђити, а на овакав начин изиграва се горње законско благодејање, што не треба да буде бар са знањем и уз приномах државних власти.

Овако схватајући ову ствар, ја сам одбио потврду овога писмена, али дужник је отишао адвокату, који је дао писмен акт и тражи решење, из којег би се, вели, видело: којим је законским прописима овакшћена полицијска власт, да одбија потврду оваквих исправа.

Како мени, опет, није познат специјалан закон, који би ово питање регулисавао, ја молим уредништво за потребно обавештење: да ли је овај поступак законит или не?”

— На ово питање одговарамо:

Са свим је власт правилно урадила, што није хтела да потврди писмено, којим један земљоделац отуђује један део свога имања, које по §. 471. грађ. суд. поступка не може да отуђи.

Та околност, што је отуђивање условно и за извесно време, не мења ни мало суштину ствари, јер се овај део имања обезбеђује законом земљоделцу зато, што се нашао да му је толико за живот потребно.

Право на овакав поступак власт црпе баш из самог наређења §. 471., а има га и по §. 538. грађ. зак. по коме се не могу закључивати уговори о стварима, које нису дозвољене као и у чл. 154. правила о поступању у ванпарничним — неспорним — делима, по коме се уговори, законом забрањени, не ће потврђивати.

Овакав је поступак, велимо, правилан, ако би се узело, да она одредба из §. 471. грађан. суд. поступка, која земљоделцу забрањује да и сам може отуђити извесно имање, још постоји и после измене т. 4. а. §. 471. грађ. суд. пост. од 14. јула 1898 године, којом је ова тачка добила са свим други облик и значај, о чему се говори у данашњем броју.

II.

„Један сељак из најудаљеније општине у овоме срезу, донео је на потврду пуномоћје, којим овакшћује једнога од овдашњих дућанија, да може за његов рачун тражити наплату неке суме у суседној држави — Бугарској.

Како га власт није познавала лично, она га је упутила да доведе два грађанина, који би јој јамчили, да је он одиста оно лице, за које се издаје, и он је довео двојицу, који се искључиво баве тим послом код суда и полицијских власти, и сведоче о познанству за динар и два, па познавали човека или не, а један је од њих још и под судом за фалсификат.

Знајући за све ово, власт их није примила за познаваоце.

Поводом овога искрело је питање: да ли је власт могла да их одбије и испитује: да ли они одиста познају дотично лице или не, кад они, на случај неистине носе одговорност по закону?”

— На ово питање одговарамо:

По чл. 160. правила о поступку у неспорним делима, кад год власт не познаје издаваоца писмена, има право да тражи, да он доведе „два способна сведока,“ који би утврдили идентичност дотичног лица.

Под способним, пак, сведоцима, имају се разумети људи са свима грађанским правима.

Кад је, међутим, од оне двојице један под судом за прљаво дело, онда је власт имала разлога да не прими његову сведошбу о идентичности.

Кад је пак, власт и иначе уверена, да је познаваоце људи пред судом стална професија чија, па још уверена и о њиховој несавесности, она има права да их не прими, јер је њена дужност, да при потврди исправа сазна истину.

III.

Наша општина, да би повећала своје приходе и тако смањила општински прорез, издала је под аренду право на туцање и продају кафе, тако звани тамис.

Излицитирану суму она је предвидела буџетом као приход, и буџет је послала на одобрење господину Министру Финансија.

Један од грађана протестовао је против овакве одлуке суда и одбора, јер, вели, општина нема права, да издаје тамис под аренду, нити да ограничава право на туцање и продају кафе.

Моли се уредништво за обавештење: какво је право општинско по овоме, и да ли јој се може оспорити право, да свој приход повећа на овај начин?”

— На ово питање одговарамо:

Право на тамис има само општина београдска и ни једна више у Србији, јер то право није дато другим општинама ни уредбом од 19. јуна 1839 године В№ 115, ни уредбом од 31. марта 1847 год. В№ 297, нити пак, оном од 26. јануара 1861 год. јер се у свима њима говори само о општини београдској.

Сама реч тамис, обележава право општине, да туцање и продају кафе оганичи — управно монополише за свој рачун, вршећи то она сама у режији, или уступајући то једном лицу под аренду.

Са свим је природно, да је тако ограничен посао без конкуренције, и онда није никакво чудо, што се овим путем покуљује вредност монополисаног артикла, а на тај начин чини једна неправда грађанима, против које они морају и имају разлога да протестују.

Како, као што рекосмо, ни једна општина у Србији, сем београдске, нема права на тамис, јер поред горњих уредаба то им се право одузима и чл. 176. Устава, по коме само држава уводи монополе, то је и поступак ове општине, која је издала тамис под аренду, незаконит.

Ако је протест већ уложен, онда ће надлежне власти несумњиво спречити ову незаконитост.

IV.

«У току последњих 15—20 година, из нашег су се села издвојили појединци, на су на општинској утрини, или своје приватном имању, далеко од села на читав сат, подизали појате и куће, и ту проводили лето са стоком, а зими би се враћали у село.

Тако су радили неко време, па су после тамо са свим и остали, те тако образовали као неки заселак од нашега села.

Против овога њиховог одвајања није се нико бунуо у своје време, јер су они подносили све терете општинске, а било их је и мало, те је власт мало и водила рачуна о њима.

Сад је тамо скоро на стотину и више душа, те се врло често догађају случајеви, које треба да расправља општински суд.

Они се буне против тога, што им се не да да из своје средине бирају кмета, а сељани се, опет, нашега села буне што се и њима даје право да бирају председника и остале часнике, јер их не сматрају за своје суграђане.

Моли се уредништво за обавештење: могу ли се ови људи сада силом вратити у село? Ако не могу какав је њихов положај према нашем селу и општини и каква су њихова права у погледу избора кмета?»

— На ово питање одговарамо:

По правилима о ушоравању села, од 6. марта 1862 године, власти су могле и требале да стану на пут овоме исељавању.

Али, кад то није учињено у своје време, него је од тада протекло 15—20 година, и људи подигли тамо куће и другу имовину, коју је сада тешко рушити, то је најбољи излаз, да се учини предлог, те да се место прогласи за село или заселак у смислу §. 4. и 6. закона о местима од 16. јуна 1866. године.

Овако, како се оно данас налази, оно је саставни део нашега села, са свима правима грађана у погледу избора, само без права да има свога кмета.

Све дужности, које ваше село има према општини, има, наравно, и ово место.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Ристивоја Драшковића, пекарског шегрта, родом из Шума, среза моравичког, тражи начелство округа чачанског актом Бр. 2144. Ристивој, кога је изненада нестало пре кратког времена из Чачка, има 14—15 год., омалеи је, косе плаве, очију граорастих. Ко о њему буде ма шта дознао, нека то одмах саопшти поменутом начелству. Акт управе града Београда Бр. 7905.

Марију кћер Персе Шрама, удове из Крагујевца, која је 1. ов. м-ца отишла од куће, тражи начелство округа крагујевачког, депешом Бр. 3608. Марија има 14 година, раста је малог, пуна. Нађену треба упутии начелству окр. крагујевачког, с позивом на Бр. 3608. УБр. 8375.

Јована — Ивана Голубарева, бив. баштована у Вел. Плани, родом из Бугарске, стагров до 40 год., средњег раста, косе плаве, браде

и бркова риђих, тражи начелник среза орашког депешом Бр. 3094. Пронађеног треба спровести поменутом начелнику. Акт управе града Београда Бр. 8155.

Боривоја С. Станковића, из Турије, тражи начелство округа моравског, актом Бр. 2601, ради издржавања једне године полициског надзора. Он има 20—21 год., раста је средњег, бркова малих — плавих. Нађеног треба подврћи издржавању надзора, и о томе известити начелство округа моравског, с позивом на Бр. 2601. УБр. 8354.

Јован Туцаковић, столар из Грабовца, који је био на лечењу у болници за душевне болести, побегао је 3. ов. м-ца у јутру из болнице. Јован има 41 год., средњег је раста, добро изгледа. Позивају се све полициске власти, да Јована живо потраже и нађеног спроведу упрви болнице за душевне болести, с позивом на Бр. 358. УБр. 8242.

ПОТЕРЕ

Д-р Теодороси Вером, бив. професор физиологије на бечком универзитету, решењем земаљског суда у Бечу стављен је под кривичну истрагу и у притвор због извесне кривице. Вером, који је у бегству, родом је из Беча, вере мојсијеве, има 38 год., омалеи, лица дугуљастог, косе црне. Оваданији аустро-угарски консулат, актом од 28. пр. м-ца Бр. 2787, моли све полициске власти Краљевине Србије да бегунца, у случају проналаска, ухвате и притворе на о томе њега — консулат известе. Акт. Управе града Београда Бр. 8095.

Панта син Стојче Стојановића, окривљен је за дело из §§. 188. и 191. тач. 1. крив. закона, код начелника среза пољаничког. Панта има 23 год., раста је омалеи, косе црне, лица дугог, очију зелених, носа великог, бркови су тек почели. Позивају се све полициске власти, да Панту живо потраже и нађеног спроведу начелнику среза пољаничког, с позивом на Бр. 2576. УБр. 7432.

Димитрије Јанковић, у друштву са Живадином Павловићем, тежаком из Бреснице, убили су Ђорђа Живковића из истог места, и по извршеном делу Димитрије је побегао. Убица има 28 год., раста је средњег, црномањаст, сувољав, у лицу жут, бркова средњих, брија се, косе црне велике, рошав, доња му је усна подебла. Позивају се све полициске власти, да Димитрија живље потраже и нађеног спроведу начелнику среза нишког, с позивом на Бр. 3941. УБр. 8051.

Петар Лакић, раденик фијакерски, из Жабља у Бачкој, поданик аустро-угарски, ноћу између 25 и 26 пр. м-ца, нанео је тешку повреду тела Даници Свиглић, удови овл., по извршеном делу побегао је. Петар је стар 55 година, раста је малог, смеђ, доња усна дебела је, очи упале и пожмуркује, бркова црних дугачких, проседих. Позивају се све полициске власти, да Петра живо потраже и нађеног спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 7232.

Антонију Поповићу, из Моклишта, ноћу између 26 и 27 пр. м-ца украђена је једна кобила, матора 9 година, длаке доратасте, висока

150 с.м. са жигом «К», репа подшишана. Скреће се пажња свима полициским властима на ову покрађу; у случају проналаска треба крађивца спровести начел. среза белопаланачког, с позивом на Бр. 1588. УБр. 7394.

Цветку Крстићу из Вргудинца, ноћу између 26 и 27 пр. м-ца украђена је једна кобила, матора 4 год., длаке врне, на леђима има белегу од убоја, поткована турским ковом. Скреће се пажња свима полициским властима, на ову покрађу; у случају проналаска треба крађивца спровести начелнику среза белопаланачког, с позивом на Бр. 1588. УБр. 7394.

Коста Благојевић, из Церовца, осуђеник београд. казненог завода, побегао је ноћу између 26 и 27 пр. м-ца са рада из Љубичева. Коста има 24 год., средњег је раста, косе смеђе, говори кроз нос, бркова малих, очију зелених, чепа малог. Позивају се све полициске власти, да Косту живо потраже и нађеног спроведу Управи одељка сточарског завода у Љубичеву, с позивом на Бр. 690. УБр. 7395.

Константин Ђаковић, из Вишњице, слуга код г. Милана Михаиловића, посланика у пензији, 26. пр. м-ца украо је и однео своје господару ове ствари: 1 црни иберцигер свилом постављен, двоје зимске панталоне: једне црне а друге црне боје, један црни леворвер, један пар лакованих ципела, 4 кутије цигарета и једну сребрну табакеру за цигарете, са монограмом г. Михаиловића. Константин је стар 18 година, стаса је средњег, црномањаст, без браде и бркова, лица одвратног — ружног, зуба црних-ружних. Позивају се све полициске власти, да крађивца и покрађу живо потраже и нађеног крађивца спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 8076.

Ноћу, између 26—27 пр. м-ца четири непозната зликоваца пресрели су на путу Мала Крена — Друговац — Пожаревац Константина и Станоја браћу Николиће, тежаке из Суводола, па пошто су их претходно опљачкали, убили су Константина и побегли. Двојица од зликоваца били су високог раста а двојица средњег, сви су били одевени у одело од прног сукна и наоружани пушкама. Начелник среза подунавског депешом Бр. 3108. моли за најживље тражење ових зликоваца. Акт управе града Београда Бр. 7526.

Велимир Ђорђевић, калфа седларски, родом из Белосавице, украо је 95 динара своје другу Јордану Цветковићу и побегао. Крађивац има 19 год. средњег је стаса, црномањаст.

у оделу је од црне боје. Управа града Београда позива све полициске власти да Велимира у својим домаћинима живо потраже, а у случају проналаска ноћу спроведу с позивом на акт Бр. 7998. У овом циљу износи се и слика Велимирова.